

Lal Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhawalia, C.J.)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 263(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 253 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ, ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 263 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਸਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜੋ ਆਧਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 263 (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਕਟ. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਮ ਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਾਲਗ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 11 ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 20 ਅਕਤੂਬਰ, 1978 ਦੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

15. ਸੰਦਰਭਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

**ਫੁਲ ਬੈਂਚ****ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਜੇਐਮ ਟੰਡਨ ਜੇ. ਜੇ.****ਲਾਲ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ****ਬਨਾਮ****ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।****1980 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2421 ।****8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1981**

**ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰਟੀਕਲ 162— ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ( 1974 ਦਾ II)— ਧਾਰਾ 378— ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ— ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ— ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ— ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ— ਕੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ— ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ— ਕਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਥੱਕ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਆਮ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ 1950। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰੋਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

<sup>1</sup>(ਪਰਾ 26)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 378 FL) ਦਾ ਨੀਹ ਪੱਥਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ। ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੋਡ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 378(1) ਦਾ ਸਾਰ \*ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਐਨੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਦਮ, ਅਰਥਾਤ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ, ਅਰਥਾਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੈ ਕਿ ਬੀਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 378 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਖੇਪ

Lal Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhawalia, C.J.)

ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਸਟੈਚੂ ਟੋਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ/ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਲ ਅੰਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਧਾਰਾ 26, 28 ਅਤੇ 29)।

ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ

ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪਾਂਡੈਟ ਦੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜੋ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-2 ਦੀ ਟਾਈਪ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ,

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਮਐਨ ਫਡਕੇ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੇ.ਐਸ.

ਐਮਜੇਐਸ ਸੇਠੀ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਏਜੀ (ਪੀਬੀ), ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਕਿਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ

1. ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਬੈਚ.

2. ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਤੰਗ ਕੰਪਾਸ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹਨ। 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1978 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ 17 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਰੰਕਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕੇ) ਅਤੇ ਸੱਠ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਤਲ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ! ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕਰਨਾਲ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ.ਗੁਪਤਾ, ਵਿਦਵਤਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਕਰਨਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

3. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਹੈ 70 ਸਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਝਟਕਾ ਝੱਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ 11 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ/ਐਲ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ।

5. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ. ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ / ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ! ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਏ ਗਏ

ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 19 ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਵਾਦ ਹੈ।

6. ਪੌਡੈਂਟਸ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਅਤੇ 6 ਤੋਂ 61 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਤਿੱਕੋ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਰੈਜ਼ਿਊਮੇ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਉਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੁਝ ਸੁਰਾਅਤੀ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਰਾਖਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਕਰਨਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 4 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, 1980 ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਬੁਜਾਏ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸ਼ੁਮਲੀਅਤ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੁਕਸਦਾਰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਸਿਪ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ 16 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਰਕਾਰੀ ਸਪਰਦਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। 23 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾਮਵਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਅਤੇ 15 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਕਸਟੇਪ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਆਈ.

ਮੰਤਰੀ, ਮਿਤੀ 15 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੈ।

8. ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਡੇਕ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਫਡਕੇ ਨੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਮਲੀ ਅਸਲ ਸਬੰਧ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੱਕਾ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏਗੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ <sup>1</sup> ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜੋ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜਾਂ ਅੰਤਮਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆਯੋਗ ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦੋਵੇਂ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਭ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰਟੀਕਲ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਐਸ.ਆਰ. ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ : -

"\* \* \*, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤੇਗਾ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "

ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੱਲ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲਾ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ (ਅਰਥ-ਨਿਆਇਕ ਦੇ ਉਲਟ-ਵਿਪਰੀਤ ਵਿੱਚ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਰੀਕਾਲ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

10. ਹੁਣ ਇਸ ਠੋਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਮਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਲਾਈਨ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ *ਪਟੇਲ ਨਰਸੀ ਠਾਕਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਦੁਮਨਸਿੰਘਜੀ ਅਰਜ ਅਨਸਿੰਘਜੀ* (2), *ਰਾਜ*

(1) (1980) 2 ਐਸਐਲਆਰ 335.

(2) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 1273



Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਬਿਹਾਰ ਬਨਾਮ ਡੀ ਐਨ ਗਾਂਗੁਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3), ਹਰਦਿਆਲ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), (ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ) ਵੈਕਟੇਸ਼ ਯਸ਼ਵੰਤ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, (5), ਭੇਰੂਮਲ ਬਨਾਮ ਮੋਟੂਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6) ) ਅਤੇ ਕਾਂਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (7), ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

12- ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (8) ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਵਾਪਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮ ਸੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਵੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"\* \* \*. ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ "ir" ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

*ifl*

: C 13. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- (3) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 1018,
- (4) 1962 ਦੇ CW 1084 ਨੇ 25 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (5) ਏਆਈਆਰ 1938 ਨਾਗਪੁਰ 513
- (6) ਏਆਈਆਰ 1956 ਅਜਮੇਰ 67
- (7) ਏਆਈਆਰ 1957 ਰਾਜ. 134.

(8) (1980) 1 ILR (Pb- ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ) 11.

*ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਮੋਸ਼ਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਕੀਲ-ਰਾਜ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ। ਸਾਰਥਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਾਨੂੰ - *ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

14. *ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 15 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਫਡਕੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਪਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿੱਕੋ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ. ਠੋਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 378 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਫਡਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ (ਜਾਂ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦੇਣ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੀ ਰੁਟੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

15. ਸ੍ਰੀ ਫਡਕੇ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੰਮੀ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਸੀ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਰੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਬਰਾਬਰ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਰੁਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਕੋਡ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਤਿੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਸਟੈਂਡ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕਦਾ ਹੈ-ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਲ ਤੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 378, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

19. ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਟੈਂਡਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ: -

“ਐਸ. 378(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ,

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- (2) ਜੇਕਰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- (4) ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ.
- (5) ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਸ, ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ-

Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

“(6) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ।”

20. ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਰੂਪ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਟੱਲਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (i) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਪਲ;
- (ii) ਉਹ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
- (iii) ਉਹ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਕੋਇਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (iv) ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

21. ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ; AI ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ 'ਓਆਬਰੋਆ ਕੈਨਵਸ', ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 29 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ-

"ਇਸ ਕੋਡ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਨੂੰਨ ਦਾ

ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਹਿਤਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਦੀ ਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ (ਭਾਵ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਕੋਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਖੁਦ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 378 (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨ.

22. ਹੁਣ ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 378 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦਾ ਗਠਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 378(1) ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹਨ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਭਾਵੇਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ

Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਧੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੈ।

23. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ) ਜੋ ਰਾਜ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹਰੇਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਰਾਏ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਅਤੇ ਰਾਜ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ ਕਿ ਅਪੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਤਮ . ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚੈਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਡ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ ਰਾਜ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 378(1) ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਇ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਬੇਰੀਅਮ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ ਬੋਰਡ* (9) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਗੱਲ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(1) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ 'ਰਾਇ' ਜਾਂ 'ਫੈਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਲੋੜੀਂਦਾ

ਆਯਾਤ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

24. ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਰੋਤ ਰਾਜ ਦੀ ਆਮ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰੋਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

25. ਹੁਣ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਢੰਗ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 378(1) ਦਾ ਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਦਮ, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

26. ਤਰਕ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 378 (1) ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਫੈਸਲੇ (ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ। ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ! ਧਾਰਾ 378(1) ਦਾ ਸਾਰ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਦਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ, ਅਰਥਾਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 378 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸ਼ਕਤੀ



Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਹੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

27. ਹੁਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਨ. ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਫਾਈਲਿੰਗ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 (1) ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 378 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(1) ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕੱਲਾ।

28. ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਏ ਗਏ ਅਤਿਅੰਤ ਰੁਖ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ! ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। . ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ

ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ [ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਸੀਮਾ (ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 378 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਸਖ਼ਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨਨ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ, (10) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚਾਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 421 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 422 ਅਤੇ 423 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੂਜੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂਗਾ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਝੁਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਲ ਅੰਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ।

29. ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ

Lai Singh v. State of Punjab etc. (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰਥਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ।

**ਪੀਸੀ ਜੈਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।**

**ਜੇ.ਐਮ.ਟੰਡਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।**

**ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ